

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

13. funkční období

173

Návrh zákona o dalších úpravách poskytování
ošetřovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními
při epidemii onemocnění COVID-19

Lhůta pro projednání Senátem
uplyne 5. ledna 2022

(Navazuje na sněmovní tisk č. 49
z 9. volebního období PS PČR)

2021

ZÁKON

ze dne 2021

o dalších úpravách poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii onemocnění COVID-19

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Úvodní ustanovení

§ 1

(1) Pro účely tohoto zákona se mimořádným opatřením při epidemii rozumí

- a) krizové opatření vyhlášené orgánem krizového řízení podle krizového zákona a mimořádné opatření vydané orgánem ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření infekčních onemocnění, pokud se tato opatření týkají zákazu osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů v zařízení nebo škole anebo jejich částech uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a v § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v důsledku onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem označovaným jako SARS-CoV-2 (dále jen „onemocnění COVID-19“),
- b) opatření podle školského zákona nebo prováděcích právních předpisů vydaných k jeho provedení, kterým došlo k uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a v § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a které bylo přijato v přímé souvislosti s onemocněním COVID-19,
- c) nařízení karantény dítěti nebo osobě uvedené v § 3 odst. 1 písm. b) v přímé souvislosti s onemocněním COVID-19.

(2) Pokud mimořádná opatření při epidemii podle odstavce 1 písm. a) a b) na sebe bezprostředně navazují nebo se překrývají, považuje se navazující nebo překrývající se opatření za pokračování předchozího mimořádného opatření. Navazuje-li mimořádné opatření při epidemii podle odstavce 1 písm. c) bezprostředně na předchozí mimořádné opatření podle odstavce 1 písm. c) nebo se s ním překrývá, považuje se toto navazující nebo překrývající se opatření za pokračování předchozího mimořádného opatření.

(3) Nároky podle tohoto zákona vznikají a trvají jen v době trvání mimořádného opatření při epidemii, nejdéle však do 28. února 2022.

(4) Nestanoví-li se v tomto zákoně jinak, použije se zákon o nemocenském pojištění.

(5) Tento zákon se použije na právní vztahy, které nejsou upraveny přímo použitelným předpisem Evropské unie v oblasti sociálního zabezpečení¹⁾.

¹⁾ Například nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v platném znění, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v platném znění, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na

§ 2

(1) Za nařízení příslušného orgánu o uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a podle § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se považuje též opatření uvedené v § 1 odst. 1 písm. b).

(2) Za zařízení podle § 39 odst. 1 písm. b) bodů 1 a 2 zákona o nemocenském pojištění a podle § 70 odst. 2 písm. f) bodů 1 a 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se považuje též zařízení určené pro péči o osoby, které jsou závislé na pomoci jiné osoby aspoň ve stupni I (lehká závislost) podle zákona o sociálních službách.

(3) Pro nárok na ošetřovné podle § 39 odst. 1 písm. b) bodů 1 a 2 zákona o nemocenském pojištění a pro nárok na ošetřovné podle tohoto zákona se nepoužije § 39 odst. 5 písm. b) zákona o nemocenském pojištění, a jde-li o zaměstnance činné na základě dohody o pracovní činnosti, též § 39 odst. 5 písm. g) zákona o nemocenském pojištění.

§ 3

Podmínky nároku na ošetřovné

(1) Nárok na ošetřovné má též zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu

- a) péče o nezaopatřené dítě, které je závislé na pomoci jiné osoby aspoň ve stupni I (lehká závislost) podle zákona o sociálních službách a nemůže navštěvovat školu z důvodu mimořádného opatření při epidemii; nezaopatřenost dítěte se posuzuje podle zákona o důchodovém pojištění,
- b) péče o osobu ve věku nad 10 let, která je umístěna v zařízení uvedeném v § 2 odst. 2, ale toto zařízení nemůže navštěvovat z důvodu mimořádného opatření při epidemii,
- c) péče o nezaopatřené dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle školského zákona, jde-li o dítě se závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem²⁾, kterému bylo vydáno doporučení školského poradenského zařízení za účelem stanovení podpůrných opatření pro jeho vzdělávání³⁾ (dále jen „dítě se speciálními vzdělávacími potřebami“), jestliže nemůže navštěvovat školu z důvodu mimořádného opatření při epidemii, nebo
- d) ošetřování jiné fyzické osoby, jejíž zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou, nebo ženy, která porodila, jestliže její stav v době bezprostředně po porodu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou fyzickou osobou.

(2) Nárok na ošetřovné má též zaměstnanec, který v době trvání mimořádného opatření při epidemii nastoupil do zaměstnání, pokud potřeba péče o dítě nebo o osobu uvedenou v odstavci 1 vznikla přede dnem nástupu do zaměstnání a trvá aspoň v tento den; za den vzniku potřeby této péče se považuje den, v němž začal zaměstnanec pečovat o toto dítě nebo o tuto osobu z důvodu mimořádného opatření při epidemii. Podmínkou nároku na ošetřovné v tomto případě je účast na nemocenském pojištění alespoň po dobu 90 kalendářních dnů v posledních 6 měsících bezprostředně předcházejících dni, v němž začal pečovat o dítě nebo o osobu

státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

²⁾ § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

³⁾ § 15 odst. 2 a 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

uvedenou v odstavci 1 z důvodu mimořádného opatření při epidemii. Do doby účasti na nemocenském pojištění pro nárok na ošetrovné podle věty první se započítává též

- a) doba studia na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo na konzervatoři považovaná za soustavnou přípravu na budoucí povolání pro účely důchodového pojištění⁴⁾, jestliže toto studium bylo úspěšně ukončeno,
- b) doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pokud byl tento důchod odňat a po odnětí tohoto důchodu vznikla, popřípadě dále trvala nemocensky pojištěná činnost,
- c) doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, nebo
- d) doba pobírání rodičovského příspěvku.

Doby uvedené v písmenech a) až d) se započítávají v rozsahu, v jakém se nekryjí s nemocensky pojištěnou činností; pokud se doby uvedené v písmenech a) až d) vzájemně překrývají, započítávají se pouze jednou.

(3) Zaměstnanec činný na základě dohody o provedení práce nebo zaměstnanec činný na základě dohody o pracovní činnosti, která je zaměstnáním malého rozsahu, kteří nejsou účastni nemocenského pojištění v kalendářním měsíci, v němž vznikla potřeba péče, mají nárok na ošetrovné též, pokud byli účastni nemocenského pojištění aspoň ve 3 kalendářních měsících bezprostředně předcházejících kalendářnímu měsíci, v němž vznikla potřeba péče.

(4) Nárok na ošetrovné, na které vznikl nárok podle tohoto zákona, zaniká skončením zaměstnání.

(5) Nárok na výplatu ošetrovného není v období školních prázdnin a volných dnů vyhlášených ředitelem školy v průběhu školního roku.

(6) Ošetrovné se nevypláčí za dny pracovního klidu v kalendářním týdnu, pokud zaměstnanci v tomto týdnu nevznikl nárok na výplatu ošetrovného ani za 1 kalendářní den, který měl být pro zaměstnance pracovním dnem v kalendářním týdnu a v němž potřeba péče trvala.

(7) Podmínkou nároku na ošetrovné je, že osoba, jíž jsou ošetrování nebo péče poskytovány, žije se zaměstnancem v domácnosti; to neplatí v případě ošetrování nebo péče o příbuzného v linii přímé⁵⁾ a sourozence zaměstnance nebo ošetrování manžela (manželky) zaměstnance, registrovaného partnera (registrované partnerky) zaměstnance, rodičů manžela (manželky) nebo registrovaného partnera (registrované partnerky) zaměstnance.

Výše ošetrovného

§ 4

Výše ošetrovného podle zákona o nemocenském pojištění a podle tohoto zákona za kalendářní den činí v období od 1. listopadu 2021 do 28. února 2022 80 % denního vyměřovacího základu.

⁴⁾ § 20 až 23 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 772 občanského zákoníku.

§ 5

(1) U zaměstnance v pracovním nebo služebním poměru činí výše ošetřovného nejméně 400 Kč za kalendářní den. Má-li tento zaměstnanec sjednanu kratší pracovní nebo služební dobu⁶⁾ než stanovenou týdenní pracovní nebo služební dobu⁷⁾, činí výše ošetřovného za kalendářní den nejméně částku stanovenou jako součin částky 400 Kč a koeficientu zkrácení pracovní doby. Koeficient zkrácení pracovní doby se určí jako podíl kratší pracovní nebo služební doby a stanovené týdenní pracovní nebo služební doby a zaokrouhluje se na 3 platná desetinná místa; přitom se vychází z údaje o stanovené týdenní pracovní nebo služební době a kratší pracovní nebo služební době v den účinnosti mimořádného opatření podle § 1 odst. 1 písm. a) a b) nebo v den nařízení karantény podle § 1 odst. 1 písm. c).

(2) Uplatňuje-li zaměstnanec v pracovním nebo služebním poměru nárok na ošetřovné z více zaměstnání a v žádném z těchto zaměstnání pracovní nebo služební doba neodpovídá stanovené týdenní pracovní nebo služební době, činí výše ošetřovného za kalendářní den nejméně částku stanovenou postupem podle odstavce 1 vět druhé a třetí, je-li výše ošetřovného za kalendářní den vypočtená z denního vyměřovacího základu stanoveného podle § 20 zákona o nemocenském pojištění nižší než 400 Kč. Koeficientem zkrácení pracovní doby je součet těchto koeficientů stanovených podle odstavce 1 věty třetí pro tato zaměstnání; tento koeficient může mít maximálně hodnotu 1.

(3) Pro účely stanovení výše ošetřovného podle odstavců 1 a 2 je zaměstnavatel povinen uvést na předepsaném tiskopisu údaj o stanovené týdenní pracovní nebo služební době zaměstnance a při kratší pracovní nebo služební době koeficient zkrácení pracovní doby vypočtený postupem uvedeným v odstavci 1 větě třetí. Porušení této povinnosti se považuje za porušení povinnosti podle § 97 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění.

(4) Ustanovení odstavců 1 a 2 se použije jen při stanovení výše ošetřovného, na které vznikl nárok z důvodu péče o dítě nebo o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. b) z důvodu mimořádného opatření při epidemii, nejdříve však v období ode dne 1. listopadu 2021.

Podpůrčí doba a výplata ošetřovného

§ 6

(1) Podpůrčí doba u ošetřovného se prodlužuje o dobu, po kterou trvalo uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění z důvodu mimořádného opatření při epidemii uvedeného v § 1 odst. 1 písm. a) nebo b), nebo o dobu, po kterou trvalo nařízení karantény uvedené v § 1 odst. 1 písm. c).

(2) V rámci podpůrčí doby stanovené podle odstavce 1 je možné vystřídání podle § 39 odst. 4 věty první zákona o nemocenském pojištění i vícekrát, přičemž vystřídání se mohou i více než 2 oprávnění; vystřídání není možné v jednom kalendářním dnu. Podmínky nároku na ošetřovné a rozhodné období se u každého oprávněného posuzují ke dni prvního převzetí do péče.

(3) Při výplatě ošetřovného za podpůrčí dobu prodlouženou podle odstavce 1 se postupuje obdobně podle § 110 zákona o nemocenském pojištění.

⁶⁾ § 80 zákoníku práce.

⁷⁾ § 79 zákoníku práce.

§ 7

(1) Ošetrovné se vyplácí za jednotlivé kalendářní měsíce, a to za dny péče vykázané na předepsaném tiskopisu; v případě vystřídání podle § 6 odst. 2 se na tomto tiskopisu uvádějí též dny, v nichž o dítě nebo jinou osobu pečoval jiný oprávněný.

(2) Při uplatnění nároku na výplatu ošetrovného podle § 109 odst. 5 písm. b) zákona o nemocenském pojištění v případě uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění z důvodu mimořádného opatření při epidemii se potvrzení o uzavření tohoto zařízení nebo školy anebo jejich částí nahrazuje prohlášením zaměstnance, který žádá o dávku; to platí obdobně pro trvání nebo ukončení tohoto uzavření. V žádosti o dávku se uvede jméno, příjmení a rodné číslo dítěte a název a adresa zařízení nebo školy, které dítě navštěvuje. Nárok na výplatu ošetrovného v případě uvedeném v § 3 odst. 1 písm. c) se dále osvědčuje potvrzením školy s uvedením, že jde o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c). Ustanovení § 97 odst. 1 věty poslední a § 106 zákona o nemocenském pojištění, jde-li o potvrzení o uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí podle věty první, se nepoužijí.

(3) Zaměstnavatel je povinen na předepsaném tiskopisu potvrdit skutečnosti rozhodné pro nárok na ošetrovné v případě zaměstnanců uvedených v § 3 odst. 3. Porušení této povinnosti se považuje za porušení povinnosti podle § 97 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění.

(4) Škola je povinna na žádost zaměstnance potvrdit pro účely ošetrovného, že se jedná o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c). Porušení povinnosti podle věty první a podle § 8 věty první se považuje za porušení povinnosti podle § 106 zákona o nemocenském pojištění.

§ 8

Zařízení nebo škola uvedené v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění sděluje pro účely kontroly na žádost orgánu nemocenského pojištění údaje potřebné pro ověření skutečností uvedených v § 7 odst. 2. Žádosti se podávají a údaje se sdělují v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup, nedojde-li mezi zařízením nebo školou a orgánem nemocenského pojištění k jiné dohodě.

§ 9

Orgán ochrany veřejného zdraví nebo ošetřující lékař, který podle § 105 zákona o nemocenském pojištění na předepsaném tiskopisu potvrzuje nařízení karantény, její trvání a ukončení, je povinen potvrdit skutečnost, že se jedná o mimořádné opatření při epidemii podle § 1 odst. 1 písm. c). Porušení této povinnosti se považuje za porušení povinnosti podle § 105 zákona o nemocenském pojištění.

§ 10

(1) Nárok na služební volno s poskytnutím služebního příjmu podle § 71 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů má též příslušník bezpečnostního sboru, který nemůže vykonávat službu z důvodu péče o dítě nebo osobu uvedenou v § 3 odst. 1.

(2) Doba služebního volna s poskytnutím služebního příjmu podle § 71 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se prodlužuje o dobu, po kterou trvalo uzavření zařízení nebo školy anebo jejich částí uvedených v § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona

o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů z důvodu mimořádného opatření při epidemii uvedeného v § 1 odst. 1 písm. a) nebo b), a o dobu, po kterou trvalo nařízení karantény uvedené v § 1 odst. 1 písm. c).

Společná a závěrečná ustanovení

§ 11

Pro účely důchodového pojištění se za dobu uvedenou v § 16 odst. 4 větě druhé písm. a) zákona o důchodovém pojištění považuje i doba poskytování ošetrovného podle tohoto zákona.

§ 12

(1) Podle tohoto zákona se postupuje i při posuzování nároků na ošetrovné v období ode dne 1. listopadu 2021 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Podle § 6 odst. 1 se postupuje i v případě, že podpůrčí doba podle zákona o nemocenském pojištění již uplynula přede dnem 1. listopadu 2021, pokud v tento den trvala potřeba péče o dítě nebo o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. b) z důvodu mimořádného opatření při epidemii. Podle § 10 odst. 2 se postupuje i v případě, že služební volno bylo již ze stejného důvodu vyčerpáno přede dnem 1. listopadu 2021.

(3) Nárok na ošetrovné podle tohoto zákona vzniká ode dne 1. listopadu 2021 též zaměstnanci z důvodu péče podle § 3 odst. 1 a zaměstnanci činnému na základě dohody o provedení práce nebo na základě dohody o pracovní činnosti, pokud mu v tento den trvala potřeba péče o dítě nebo o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. b) z důvodu mimořádného opatření při epidemii.

(4) Ošetrovné vyplacené za kalendářní dny v období ode dne 1. listopadu 2021 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona v nižší výši, než je výše ošetrovného stanovená podle § 4 a 5, se bez žádosti doplatí do 90 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 13

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.